

Petri Cvnæi de Repvblica Hebræorum Libri III

Cunaeus, Petrus

Lvgd. Batavor., 1632

Cap. VIII. De Cabala, sive, de lege, quæ scriptis mandata non est. Quo pacto resecandi sint nodi, qui in locis parallelis latent. Quam sobriè utendum sic anagogis & mystica interpretatione. De Iudæis ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-65527](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-65527)

sed tamen vaticinari ante cœperat, quam natus esset: qui integritatis exemplar fuit, totus innoxius, totus sacer: denique, cujus apud sepulcrum Paula, scœmina sanctissima, vidit quondam dæmones cruciari. Hieronymo enim, qui illud indubitanter affirmat, haud deroganda fides est.

CAPVT VIII.

De Cabala, sive, de lege, qua scriptis mandata non est. Quo pacto ressecandi sint nodi, qui in locis parallelis latent. Quam sobrie utendum sit anagogis & mystica interpretatione. De Iudæis Karraitis, quorum factio præ cæteris cordata est, & fugitans ineptiarum. De opibus eorum.

Legem Iudæi duplicem habent. quarum altera scriptis mandata, altera autem verbis duntaxat edita quondam est. Et de ea quidem quæ scripta est, pauca quædam, quæ offerebant se nobis antea, retulimus. Superest Lex altera, hoc est, Cabala, sive ea doctrina, quæ licet à summo numine tradita sit, tamen in tabulas relata non est, ob hanc causam, uti plebs Iudæica, quæ tunc adhuc rudimentorum decurrebat spatia, arcanos sacrorum

voluminum sensus admiraretur potius, quàm intelligeret. Didicerat Moses mystica quædam legis interpretamenta, dum in monte Choreb sermonem cum Deo fereret. Hæc post illum aliis data commissaque fuere, qui Spiritu sacro agebantur. Absit enim, uti nunc Cabalam appellem putida quædam deliria, & nugas plus quàm aniles, easve expositiones, quas ante Christi ævum, & diu post illud Iudæorum magistri quidam, febriculosi mortales, ceu mysteria alii aliis tradidere. Longè hoc aliud est. Ego veram Cabalam appello, mysticum intellectum earum rerum, quæ in sacris libris latent. Is intellectus, cum antea penes vates fuisset, sed non vulgandus mortalium seculis, tandem divino munere Apostolis & Euangeliorum concessus scriptoribus est, uti, quod diu latuerat, publica voce illorum proderetur universis. Itaque Cabalam, non cum vulgo eam dico, quam alii aliis tradidere, sed quam cœlitus acceperunt viri sancti. est enim *קבלה* *acceptio*. Divus Palus, qui ad pedes Gamalielis sederat, eaque didicerat omnia, propter quæ superbi-
rent Iudæorum eruditissimi, tunc de-
mum Rabbinicam didicit Cabalam;
eum jam Apostolus factus, didicerat
veram.

Veram. nesciebat enim antea, τὸν νόμον
 εἶναι πνευματικόν, *legem spiritualem*
 esse. Danda est mihi paulisper opera,
 uti hæc manifesta sint. In Numerorum
 libro quædam de principibus & duci-
 bus, deque tribunis & centurionibus
 referuntur. Ea narratio historica est.
 neque aliter tunc eam accepere He-
 bræi. At D. Paulus sublimiore sensu
 illa verba intellexit, &, quod illis inest
 secretum, publicavit, cum ad Ephesios
 scriberet, *esse in cælis principatus, esse do-*
minationes, esse potestates atque virtutes,
& alia ministeriorum vocabula. Etenim
 nefas sit, Paulum, qui sacra volumina
 accurate, si quisquam alius, perlegerat,
 quidquam dixisse, quod in illis scrip-
 tum non extaret. Non veremur nos
 hîc Hieronymum sequi, qui planè sic
 opinatus est. Verùm, age; proferamus
 alia quædam, quæ pluris sint. Certè il-
 lud confutari non potest, quod jam
 dicam. In Deuteronomii capite trice-
 simo, sapientissimus legislator Moses,
 extrema oratione, qua populum allo-
 cutus est, sic inquit, *Præceptum hoc,*
quod ego præcipio tibi hodie, non est occul-
tum à te, neque longinquum. non est in
cælis, ut dicas, quis ascendet nobis in cæ-
lum, & capiet illud nobis? neque est trans
mare, ut dicas, quis transibit mare,

& accipiet illud? propinquum est tibi
 verbum hoc valde, in ore tuo & in a-
 nimo tuo, ut facias illud. Nempe hoc
 ait, non esse Hebræis longe eundem,
 uti sciscitentur numinis voluntatem.
 quippe in medio eorum esse legem.
 Hæc omnia Divus Paulus in Epistola,
 quæ ad Romanos scripta est, in capite
 decimo, alio vorsum traxit, & de Evan-
 gelio interpretatus est. Ac primo qui-
 dem spectavit verba Mosis, quæ in Le-
 vitici capite decimo & octavo extant.
¹ Itaque ait, *Moses describit iustitiam,*
quæ est ex lege, quod, qui præstiterit ea,
vivet per illa. Hic simplici sensu verba
 legislatoris accipit, uti sonant. Subji-
 cit dein alia ejusdem verba ex Deu-
 teronomio, non præter mentem qui-
 dem ejus, sed longe tamen aliter, quam
 intellecta non dicam ab Hebræis, sed
 à cunctis mortalibus fuerant usque in
 illum diem. ² *At, quæ ex fide est, iusti-*
tia, ita dicit: ne dixeris, quis ascendet in
cælum, aut descendet in abyssum? prope
te enim verbum est in ore tuo, & in corde
tuo. Hoc est verbum illud fidei, quod præ-
dicamus. Valde errant, qui hic nihil
 nisi quandam esse verborum allusio-
 nem

¹ In epist. ad Rom. cap. 10. v. 5. ² Ad
 Hebr. cap. 10. vers. 6.

nem arbitrantur. Duplicem enim esse
 justitiam Apostolus, autore Mose, ait,
 alteram ex operibus, alteram ex fide.
 Vnum testimonium legislatoris citat,
 וְאֵתְּ מִשְׁפָּחַי לְךָ, *uti sonat*: alterum Cabalice,
 וְאֵתְּ מִשְׁפָּחַי לְךָ, hoc est, ex sensu quidem Mo-
 sis, sed mystico. nam postquam verba
 ejus retulit, addit, ¹ *Hoc est verbum illud
 fidei, quod predicamus.* Nos hujusmodi
 expositionis modum etsi non intelli-
 gimus, tamen, quia à spiritu Dei est,
 rectum esse credimus & verum. Etiam
 in verbis, quæ extant in capite secun-
 do Geneseos, agnoscimus Cabalam.
 Quod enim ibi dicitur, *relinquet homo
 patrem matremque, & adhærebit uxori,*
 ex illo ignotum mortalibus sacra-
 mentum revelat idem Apostolus, in
 capite quinto Epistolæ ad Ephesios:
*mysterium hoc magnum est: loquor au-
 tem de Christo & de Ecclesia.* Plura ejus-
 modi in illo luculento scripto sunt. Est
 enim profecto Epistola ad Ephesios
 plena mysticis atque abditis sensibus.
 id illi singulare contigit. Cæterum
 haud credendum est, Cabalæ esse lo-
 cum in solis legum libris. Latius enim
 ea res patet. Quidquid fatidici varum
 libri, quicquid hagiographa conti-
 nent, ejus est duplex significatio; una
 Y 6 nuda,

¹ *Ad Rom. cap. 10. v. 8.*

nuda, quæ פשוט recte dicitur, altera
 obscura latensque, quam vel אגומה vel
 פשוט appellare licet, quia eruenda, ve-
 stigandaque est. Vetus est Rabbinoro-
 rum verbum, אין מקרא יוצא מירי פשוטו,
 אבל יש לו פשוטו עם מדרשו ואינו יוצא
 מירי כל אחד מהן Sententiam duntaxat
 referre libet, ne nobis necesse sit ¹ Cap-
 taci. *Gen.* Nusquam, inquit, scriptu-
 ra est absque sensu simplici. sed habet pa-
 riter, ut mysticum, ita & simplicem. his
 duobus non est ut careat. In octavo Psal-
 mo, de hominum excellentia agitur,
 qui dominatum in cætera animantia
 tenent, & propemodum dii sunt ter-
 restres. At D. Paulus ² Davidem lo-
 cutum ait de altero mundo, deque
 Christo, qui illic rerum potitur. Ne-
 mini istud post natos homines in men-
 tem venisset. adeo diversa sunt. nunc
 nihil indagemus ultra. expositio Ca-
 balica est. hoc satis esto. Eadem arca-
 na edoctus Matthæus fuit. Etenim
 beatam virginem, metu Herodis, in
 Ægyptum asportasse filiolum, & mor-
 tuo rege rediisse ait, eaque re effectum
 esse id, quod olim prædixerat vates,
Ex Ægypto vocavi filium meum. At-
 qui

¹ Barbare loqui. ² Epist. ad Hebr.
 cap. 2. v. 5. & 6.

qui Hofeas, quidquid se versant fati-
 gantque eruditi quidam interpretes,
 non de Messia, sed de populo Israëli-
 tico locutus illic est, quem eduxit ex
 Aegypto quondam Deus, quemque fi-
 lium suum non semel alibi, & primo-
 genitum appellat. Itaque expositio,
 quæ apud Matthæum est, tota est my-
 stica & Cabalica. neque aliter profe-
 cto existimandum est, nisi vim facere
 apertæ orationi, aut fingere ipsi nobis
 quasdam chimæras volumus. Nihil
 nobis facilius esset, quam illud multis
 argumentis evincere. Sed breves esse
 laboramus. Profecto, nulla res omni-
 bus cordatis viris plus negotii facessit,
 quam recta interpretatio testimonio-
 rum, quæ ex lege & vatum ex libris in
 sua scripta transtulere Apostoli. quip-
 pe multa aliena videntur atque omni-
 no usurpata præter mentem Mosis
 atque vatum. quæ qui defendere alia
 via, quam ista, student, frustra sunt.
 Et tamen haud ignave jam ante à præ-
 claris viris elaboratum est, uti conso-
 nare omnia & quiddam habere con-
 venientiæ inter se atque similitudinis
 viderentur. Sed pace eorum dixerim,
 non explevere nobis animum. Nam
 qui hæc nihil nisi allusiones esse quas-
 dam volunt, nã illi haud intelligunt
 se ni-

altera
 vel
 a, ve-
 bino-
 on px
 , hax
 axat
 sap-
 pu-
 pa-
 his
 sal-
 tur,
 ntia
 ter-
 lo-
 que
 Ne-
 en-
 inc
 Ca-
 ca-
 m
 in
 r-
 m
 s,
 -
 i

se nimis frigide excusare Apostolos. Cur enim citant Mosis & vatum verba? nempe, si verum amamus, ob hanc causam, uti fidem faciant suis scriptis. At quam fidem facient, si mala fide usurpent authorum dicta? denique, si sensum eorum aut torqueant, aut, quod pejus est, pervertant? Adde, quod ipsi profitentur plerumque, se illos testes citare, & factum esse illud, quod illi quondam vaticinati erant. Bene atque in tempore jam ante dixi, clausum usque in eam diem fuisse sacræ scripturæ librum, cuius signacula solvit leo ille de tribu Iudæ. Hoc iterandum fuit. Scitum est istud, *δὲς ἡ τρεῖς τὸ κελὸν*, bis & ter repetatur quod pulchrum est. Enimvero, leo ille, Messias est, qui divina vi atque quadam inspiratione Apostolis dedit mysticum intellectum earum rerum, quas nemo quisquam assecutus fuerat. Nos ea, ad quæ mens nostra imbecilla haud ascendit, sola admiratione veneremur: & quoties causas rationesque istiusmodi probationum non cernimus, dicamus, Cabalam esse, non illam ineptam Iudæorum, sed hanc, cuius author Deus est. Hoc unum asyllum superest, ad quod confugere licet. Secus, nodos video inextricabiles, & implexa

implexa ænigmata, quæ dissolvere haud opis est nostræ. sed nec in alio quopiam esse eam ingenii vim opinamur. Diximus de mystica interpretatione, quod sentiebamus. sed addimus, haud promiscuam eam esse, nec plurimum, sed stare suis finibus. stat ea, inquam, intra Apostolos & Euangeliorum scriptores, quorum sunt commentationes *ἑρμηνεύσεις*. Nam quod postea sancti Ecclesiæ antistites idem illud imitati sunt, alia res est. nullum enim eorum inventum probare cogimur, nisi probe nobis ejus intellecta ratio sit. Ad Cabalæ divinitatem opus est, uti in hominis pectus vis cœlestis descendat. Non potest res tanta stare sine numine. Origenes, maximus sane vir, in anagogis tantum sibi permisit, uti modum excefferit, neutiquam verecunde. at Augustinus & Hieronymus pudentiores fuere. quare, ut nulla eorum commenta auctoritatem obtinent sacram, ita sunt pleraque tamen pulcherrima. Vel illud Hieronymi quam luculentum est, quod ideo referam, quia ad legis arcana, de quibus diximus hæcenus, pertinet. Dissertit super Matthæi verbis, quæ sunt in capite vicesimo & septimo, *Velum templi scissum est in duas partes, à summo usque*

que

que deorsum. Iuxta anagogen dicendum est, inquit, quod inclamante Iesu & emit-
tente spiritum, velum templi scissum sit,
& omnia legis revelata sint mysteria, ut,
quæ prius recondita tenebantur, universi
gentibus proderentur. In duas autem par-
tes, in vetus & novum testamentum: &
à summo usque deorsum: ab initio mundi,
quando homo conditus est, & reliqua, quæ
facta in medio, sacra narrat historia, us-
que ad consummationem mundi. Et qua-
rendum, quod velum templi scissum sit, ex-
terius, an interius? Mihi videtur in pas-
sione domini illud velum esse conscissum,
quod in tabernaculo & in templo foris po-
situm fuerat, & appellabatur exterius:
quia nunc ex parte videmus, & ex parte co-
gnoscimus. Cum autem venerit quod perfe-
ctum est, tunc & velum interius dirumpen-
dum est, ut omnia, quæ nunc nobis abscon-
dita sunt, domus Dei sacramenta videamus.
Hæc & erudita sunt, & pie excogitata.
Sane pleraque de hoc genere, quæ pri-
sci Patres scripsere, plus genii habent,
quam Iudæorum argutiæ, qui tamen
homines, plurima cum habeant erudi-
tionis præsidia, nihil intentatum reli-
querunt. Nimum ineptiunt plerique,
qui inter eos interpretati legem sunt,
superciliosi magistri, qui errores erro-
ribus tegunt, ne perpluant, & discipu-
los

lo
do
fin
eff
ne
T
Q
qu
fo
fa
ra
T
ha
co
ge
It
u
d
H
n
v
n
m
ru
ru

Q

los

los suos magna mercede unum hoc docent, *Nihil sapere*. Qui plurimos sui similes, hoc est, putidos & nugatores effecerint, ii primas tenent, & nomine admodum insolenti sese appellitant *טורביצי תורה*, quasi tu barbare dixeris, *Qui efficiunt uti lex recubet*, hoc est, quiescat inter eos, & sedem habeat in sola gente Iudaica. Est tamen eorum factio quædam cordatior. ii sunt Karraitæ, qui spretis hominum placitis, Talmudica præcepta pro nugamentis habent, & nihil admittunt, nisi sacri codicis contextum. Sed id hominum genus cæteris Iudæis invisissimum est. Itaque, cum sint oppido pauci, sed ad unum omnes ditissimi, filias suas cum dote summa vix dare nuptum queunt. Hoc, quia ab aliis proditum jam est, non referrem, nisi persæpe nobis movisset risum. Profecto usque adeo bonam mentem ejuravere putidissimi mortalium, uti malint pecuniam, rerum reginam, spernere, quam focerum habere non ineipientem.

CAPVT IX.

Quid de Messia perceptum cognitumve habuerint Hebraei in veteri Ecclesia. Tota res illa diligentius excussa. Quam
prævo